«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՄԵՋ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Առարկան՝ Դասվար

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Դոնարա Մանասյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Եղնիկի հիմնական դպրոց

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ... 2

ԳԼՈՒԽ 1-ԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ... 3

ԳԼՈՒԽ 2-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՄԱՅՐԵՆԻԻ ԴԱՍԵՐԻՆ ... 5

2.1 Հետազոտական մաս ... 6

2.2 Հետազոտության արդյունքների մշակում և վերլուծություն ... 14

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ... 16

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ ... 17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը. Ընտրված թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է նրանով, որ տեխնոլոգիաների զարգացմանը զուգընթաց հարկավոր են մշակել և իրագործել նոր ուսուցման մեթոդներ: Թեման արդիական է քանի որ, համագործակցության վրա հիմնված ուսուցումը խմբային ուսուցման ամենաբարձր մակարդակն է: Խմբերի ձևավորման այս եղանակի դեպքում խմբի անդամները մեծապես ապավինում են միմյանց, առարկային առնչվող նյութեր յուրացնելուց բացի նրանք ձեռք են բերում նաև շփման հմտություններ: Սույն աշխատանքով ցանկանում ենք անդրադառնալ բարեփոխումների պահանջով առաջադրված համագործակցային միջոցների կիրառման արդյունավետությանը և որքանո՞վ է առաջադրված փորձը նպաստել նշյալ հմտությունների զարգացմանը:

Հետազոտման նպատակը, խնդիրները և մեթոդները. Մեր հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել համագործակցային ուսուցումը, որքանով է այն արդյունավետ: Հետազոտության ընթացքում մենք կիրառել ենք դերային խաղի, խմբային աշխատանքների մեթոդները մայրենի առարկայի դասընթացի ժամանակ:

Խնդիրները. աշխատանքի նպատակին հասնելու համար մեր առջև դրել ենք հետևյալ խնդիրները.

1. Ի՞նչով է արդյունավետ համագործակցային ուսուցումը:
2. Զարգացնում է արդյո՞ք ճանաչողական հմտությունները:
3. Ինչի՞ն է միտված համագործակցային ուսուցումը:

Հետազոտության առարկան. Սույն հետազոտական աշխատանքի հետազոտության առարկան համագործակցային ուսուցումն է և դրա կիրառումը մայրենիի դասերին: Համագործակցային ուսուցման ընթացքում խմբի յուրաքանչյուր անդամ կամ ամբողջ դասարանն ակտիվորեն ներգրավվում են ուսուցման մեջ: Մեր

նպատակն է ներկայացնել համագործակցային ուսուցման առավելությունները և դրա կարևորությունը ուսուցման գործընթացում:

Հետազոտության գիտական նորույթը. Սույն աշխատանքի գիտական նորույթն է հանդիսանում այն, որ մենք ներկայացրել ենք նոր ուսուցման մեթոդ այն է համագործակցային ուսուցումը: Մանրամասնորեն ներկայացնելով ուսուցման կարևորությունը, նոր գիտելիքներ ստանալու ,ամրապնդելու կարևորության մասին:

ԳԼՈՒԽ 1-ԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Համագործակցային ուսուցումը ներկայումս ունի լայն տարածվածություն: Այն սկսելի է ավելի կիրառելի դառնալ: Ուսուցման տվյալ տեսակը ավելի ու ավելի է կիրառվում՝ որպես աշխատանքային, դասավանդման և ուսուցման նոր մոտեցում և ռազմավարություն: Համագործակցային ուսուցումը համարվում է խմբային աշխատանքի առավել բարձր աստիճանն, որն իրենից ենթադրում է խմբային աշխատանքի որոշակի նոր մշակույթի ձևավորում: Այն հնարավորություններ է ընձեռում բազմաբնույթ կրթական նպատակներին հասնելու համար: Ուսուցման այս տեսակը հնարավորություն է ստեղծում սովորողների մոտ ձևավորել միջանձնային հմտություններ, զարգացնել դրանք: Կրթության ոլորտի աշխատողները ամենուրեք գիտակցում են, որ դասավանդման և ուսուցման հնացած ձևերը այլևս անկարող են ստեղծել ու զարգացնել գիտելիքներ ու հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են քաղաքացուն գիտելիքների տնտեսության մեջ բարեկեցիկ կյանքով ապրելու համար: Հայաստանի դպրոցներն ու ուսուցիչները այսօր առնչվում են միանման խոչընդոտների: Դպրոցում անհրաժեշտ են դասավանդման և ուսուցման այլընտրանքային նոր մոտեցումները:

Համագործակցային ուսուցման, ուսումնառության արմատները հասնում են Ջոն Դյուիի աշխատություններին, որտեղ հեղինակը, ընդգծելով կրթության կարևորությունը, այն դիտարկում է որպես ուսուցման այնպիսի մեխանիզմ, որը քաղաքացիներին սոցիալ-ժողովրդական հասարակարգում համագործակցության սկզբունքներով ապրելու ունակություններ է տալիս [1, էջ 336-345]: Գոյություն ունեն համագործակցային ուսուցման տարբեր մեթոդներ, որոնք կիրառվում են դասի տարբեր փուլերում: Այդ ընթացքում աշակերտները ներքաշվում են մի գործընթացի մեջ, որտեղ նրանք կիսվում են գաղափարներով, փոխանակում են տեղեկատվություն, կատարում են ընտրություն և կայացնում են որոշումներ: Հետաքրքրական է այն հարցը, հնարավո՞ր է համագործակցային ուսուցման տարրերի և միջոցների կիրառելիության միջոցով աշակերտների մոտ զարգացնել դրական փոխկապակցվածություն, անձնական պատասխանատվություն, դեմ առ դեմ փոխազդեցություն, խմբային համագործակցության գաղափարներ, [2]:

Համագործակցային ուսուցման ընթացքում խմբի յուրաքանչյուր անդամ կամ ամբողջ դասարանն ակտիվորեն ներգրավվում են ուսուցման մեջ, իսկ նոր գիտելիքը մշակվում ու յուրացվում է հենց աշակերտի միջոցով: Համագործակցային ուսուցման ընթացքում կարևորվում է ոչ միայն ակադեմիական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերումը, այլև խմբային գործընթացի մշակմամբ հմուտ համագործակցողներ և գիտելիքների ակտիվ կիրառողներ ձևավորելը: Համագործակցությունն ստեղծում է ինքնաճանաչման ավելի բարձր մակարդակ, քան կարող են ապահովել մրցակցային կամ անհատական ուսուցման եղանակները: Համագործակցային իրավիճակներում անհատները միտված են փոխներգործելու, նպաստելու միմյանց հաջողությանը, ձևավորելու հետաքրքրությունների լայն շրջանակ և կազմելու միմյանց կարողությունների մասին իրական պատկերացումներ, հետևաբար տալիս են ճշմարիտ հետադարձ կապ: «Ուսուցումը համագործակցային կլինի այն դեպքում, երբ աշակերտները

միասին, զույգերով կամ փոքր խմբերով աշխատում են մի ընդհանուր խնդիր լուծելու, մի ընդհանուր թեմա հետազոտելու կամ նոր միտք, նորարարություն իրականացնելու համար» [3, էջ 18]: Համագործակցային ուսուցումը՝ որպես այլընտրանքային մանկավարժական մոտեցում, մեծ ճանաչում է ձեռք բերել բազմաթիվ երկրների ուսուցիչների և ուսուցիչների պատրաստում և վերապատրաստում իրականացնողների կողմից:

Ըստ Կագանի կառուցվածքային (համագործակցային ուսուցումը) շատ տարբերվում է ուսուցման այլ ձևերից: Կառուցվածքներով մենք կառուցում ենք փորձառություններ, քանի որ ուսանողներն առաջին հերթին սովորում են իրենց սեփական փորձից, ոչ թե ուսուցչի ասածից: Կառուցվածքները կազմակերպում են ուսանողների փոխազդեցությունը միմյանց հետ, ուսուցչի և առարկայի հետ այն ձևերով, որոնք տալիս են դրական արդյունքների լայն շրջանակ: Համագործակցային ուսուցումը դասավանդման ընդհանուր տերմին է, որտեղ ուսանողները համագործակցում են որոշակի սկզբունքների համաձայն `սովորելու նպատակով: Սովորաբար այն տեղի է ունենում թիմերում, և այդ թիմերում համագործակցության տարբեր կանոններ նպատակ ունեն ապահովել ուսումնական աշխատանքներում օպտիմալ սիներգիայի էֆեկտ: Համագործակցային ուսուցման կարևոր տարրը սոցիալական հմտությունների զարգացումն է *[6, էջ 5]:*

ԳԼՈՒԽ 2-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՄԱՅՐԵՆԻԻ ԴԱՍԵՐԻՆ

Գիտության և տեխնիկայի զարգացումն իր հետ բերել է մինչ այդ հայտնի գիտությունների տարաբաժանման կամ տարբերակման

պահանջ. Մայր գիտություններից բաժանվեցին ու զարգացման ինքնուրույն ճանապարհ բռնեցին բազմաթիվ նոր գիտություններ: Գիտությունների այդ տարաբաժանումը շարունակվում է մինչև օրս, որովհետև դա պայմանավորված է կյանքի ու գիտության հետագա առաջընթացով, որը երբ կանգ չի առնում մեկ կետի վրա: Հայոց լեզվի ուսուցանումը, ունի իր մեթոդները: Լեզվի մեթոդիկան պատկանում է մանկավարժական գիտությունների շարքին, նրա ուսումնասիրության առարկան լեզվի ուսուցումն է [5, էջ 9]:

Իսկ արդեն հայոց լեզվի ուսուցումը իր հերթին բաժանվում է մասերի: Մայրենի լեզվի տարրական դասընթացը բաժանվում է երկու բաժինների՝ լեզվական նախագիտելիքներ և լեզվական տարրական գիտելիքներ [3, էջ 300-307]: Խոսքի զարգացումը կրթադաստիարակչական մեծ նշանակություն ունի աշակերտի համար: Լեզուն, մարդկային հաղորդակցման միջոց լինելով հանդերձ, միաժամանակ մտածողության միջոց է: Այստեղից բխում է, որ աշակերտի մտքերը ճիշտ ձևով արտահայտելու, հստակ ձևակերպելու անհրաժեշտությունը ըստ էության միտքը ճիշտ կառուցելու, ճիշտ և հստակ մտածելու պահանջ է: Նշանակում է՝ խոսքի զարգացումն իր շատ կողմերով նպաստում է աշակերտի տրամաբանական մտածողության զարգացմանը [2, էջ 300-304]:

Մայրենի լեզվի ուսուցում ասվածը պայմանական է, քանզի մարդն այն յուրացնում է ամբողջ կյանքի ընթացքում: Երեխան ծնված օրվանից արդեն կրում է մայրենի լեզուն: Կրտսեր դպրոցի խնդիրն է դառնում օգնել երեխային գրավոր և բանավոր խոսքը ճիշտ ձևակերպել, կարողանալ արտահայտել իր հույզերը, զգացմունքները ու հաղորդակցվել: Մայրենի լեզվի ուսուցումը, որպես ուսուցման հիմնական լեզու, անընդհատ է ու սերտորեն կապված է սովորողի ամենօրյա ագործունեության հետ:

2.1 Հետազոտական մաս

Այժմ մենք կներկայացնենք համագործակցային ուսուցման կիրառման օրինակ մայրենիի դասընթացի ժամանակ:

Առարկա - Մայրենի

Դասարան - երրորդ

Աշակերտների քանակ - 10

Տևողություն - 45 րոպե

Դասի տիպը- խառը

Օգտագործվող մեթոդներ-*«Հնգյակի մեթոդ», «Շարադրություն 10 րոպեում», «Երկու աստղիկ, մեկ դրոշակ», «Պրիզմա», «Մտագրոհ»*

Դասի թեման - *«Հայոց հրաշքը՝ Մեսրոպ Մաշտոց» Հ. Շիրազ*

Դասի նպատակները՝

Ակադեմիական - Ստուգել, թե որքանով են յուրացրել տրված գիտելիքները և կարողացե՞լ են ժամանակակից տեղեկատվական միջոցներից օգտվել ու տեղեկություն քաղել թեմայի վերաբերյալ (տեղեկություն Մաշտոցի կյանքի, գործունեության, ստեղծագործական ուղու մասին):

Հմտությունների զարգացման -Աշակերտների մոտ ձևավորել առաջադրանքը համագործակցելով կատարելու հմտություններ: Ցույց տալ խմբային աշխատանքի առավելությունները: Կարողանալ գնահատել իր և ընկերոջ աշխատանքը: Կարողանալ խոսել հայեցի, կիրթ, մտքերն արտահայտել դիպուկ:

Արժեքային համակարգը- Կկարողանան ըստ արժանվույն գնահատել հայոց տառերի տեղն ու դերը մեր պատմության մեջ:

Դաստիարակչական – Կտոգորվեն հայրենասիրության բուռն զգացումով, ուսման հանդեպ սիրով ու ձգտմամբ, համեմատականներ կանցկացնեն և արժանի ձևով կգնահատեն իրենց արդեն ծանոթ մեր անզուգական Մեծերի տեղն ու դերը հայ երիսգոյության պայքարի ճանապարհին: Կսովորեն միմյանց հանդեպ օգտակար լինել:

Դասարանի կահավորումը-Յուրաքանչյուր խումբ պետք է նստի մեկ սեղանի շուրջ, որի վրա պետք է լինեն անհրաժեշտ

բոլոր պիտույքները: Գրատախտակից կախված կլինի Մեսրոպ Մաշտոցի նկարը, հայերենի սեղնագործ տառերը, տառանուններով այբուբենը, մեծադիր աղյուսակ, որտեղ լուսաբանվում է տառերի թվային նշանակումը:

Հաջողության չափանիշները – Խմբի բոլոր անդամները պետք է կարողանան բացատրել իրենց թեման և պատասխանել իրենց ուղղված հարցերին:

Վերահսկում, միջամտում– Անընդհատ մոտենալ խմբերին, հետևել նրանց աշխատանքին և պատասխանել այն հարցերին, որոնք առաջացել են խմբի անդամների մոտ:

Առաջադրանքների ներկայացում-Առաջադրանքների պատասխանները ներկայացվում են խմբի անդամների կողմից, իսկ պաստառը կախում գրատախտակից: Խմբի կամայական անդամ պետք է ներկայացնի այն:

Գնահատումը– Խմբի յուրաքանչյուր անդամի գնահատում են խմբի անդամները, իսկ խմբին՝ դիտորդները: Դասին առավել ակտիվ աշակերտները ներկայացվում են խրախուսանքի և գնահատվում են դասամատյանում:

Առաջին խմբին հանձնարարվում է չափածո բանաստեղծությունը ներկայացնել արձակ ձևով: Օգտվելով **«2 աստղիկ և 1 դրոշակ»** մեթոդից՝ ներկայացնել վերջինիս 3 կետերի շուրջ իրենց կարծիքը:

Երկրորդ խմբին հանձնարարվում է **«Պրիզմա»** մեթոդով աշխատել **«Այբուբեն»** և **«Հաղթանակ»** բառերի շուրջ, նաև առաջարկել մյուս խմբերին , որ օգտվեն թվերը հայերենի այբուբենի տառերով նշանակելու պաստառից և լուծեն առաջարկված պարզ խնդիրները, նաև կասեն ջերմ բառեր ու կպահանջեն դրանք գրել տառանունների միջոցով, համեմատականներ կանցկացնեն: Երրորդ խմբին հանձնարարվում է օգտվել տանը պատրաստած տեղեկություններից և լրացնել **«ԳՈւՄ»** աղյուսակը հայկական գրի ու դպրության մասին, Մաշտոցի գործունեության ժամանակաշրջանի մասին: Յուրաքանչյուր

խումբ տրամադրված ժամանակի լրանալուց հետո կներկայացնի իր աշխատանքը, մյուսները կանեն լրացումներ: Այսքանն անելուց հետո կերգեն **«Հայոց տառեր»** երգը: Վերջում 3 խմբին էլ կհանձնարարվի օգտվել **«10 րոպեանոց շարադրություն»** կամ **«Հնգյակ»** մեթոդներից և ամփոփել օրվա դասը: Վերջում կկատարվի գնահատում և կհանձնարարվի տանը գրել փոքրիկ շարադրություն՝ **«Իսկ ինչ կանեմ ես իմ հայրենիքի համար»** վերնագրով:

Դասավանդման խնդիրների լուծման նպատակով համագործակցային ուսուցումը ուսուցիչների կողմից փորձարկվող միջոցներից մեկն է: Չնայած իր տարածմանը ուսուցիչների շրջանում և երկարատև պատմությանը, այն չի գտել լայն կիրառում: Դրա պատճառն ամենևին սովորողների առաջընթացի և ընդհանուր զարգացման վրա համագործակցային ուսուցման դրական ազդեցության վկայությունների բացակայությունը չէ: Իրականում, համագործակցային ուսուցումը ժամանակակից կրթության, դասավանդման և ուսուցման ամենաշատ ուսումնասիրված ոլորտներից մեկն է: Կարճ ասած՝ գիտելիքների հասարակությունում անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների ուսուցման վերաբերող հետազոտությունների արձագանքները բավական խոստումնալից են: Խիստ կարևոր է տարբերակել ավանդական խմբային աշխատանքը և համագործակցային ուսուցումից: Մեզանից շատերը դասավանդման ընթացքում կիրառում խմբային աշխատանքը, սակայն քչերն ունեն ուսուցման գործընթացում համագործակցային ուսուցման հիմնական տարրերն ու մեթոդները կիրառելու համար անհրաժեշտ վարպետություն, ուստի համագործակցային ուսուցումը քիչ է կիրառվում դասարանում և դպրոցում կիրառվող փոքր խմբերով աշխատանքները ավելի շատ խմբային աշխատանքներ են, քան համագործակցային ուսուցումը:

Համագործակցային մանկավարժության նպատակն այնպիսի մեթոդների կիրառումն է, որոնք ուսման գործընթացը վերածում են սոցիալական շփման: Հիմնական իմաստն աշակերտների՝ որպես

գործընկերների խմբի համագործակցությունն է: Գոյություն ունեն համագործակցային կրթության և ուսուցման բազմաթիվ մեթոդներ (նախագծերի մեթոդը, քննարկումը, խնդիրների լուծման վրա հիմնված և դիտարկման միջոցով իրականացվող ուսումը և այլն): Այս մեթոդներից յուրաքանչյուրի համար գոյություն ունեն համատեղ աշխատանքի տարատեսակ եղանակներ, վարժություններ և առաջարկություններ: Համագործակցային մեկ ճիշտ մեթոդ գոյություն չունի, սակայն կա համագործակցային մի քանի եղանակ, և ավելին՝ ներկայումս գոյություն ունեն հարյուրավոր վարժություններ և կազմակերպման եղանակներ:

Հետևաբար, ուսուցիչները կարող են այս կամ այն մեթոդը որդեգրելու փոխարեն ընտրել տվյալ մանկավարժական իրավիճակին համապատասխանող լուծում, իսկ այլ իրավիճակում՝ կիրառել այլ լուծումներ:

Համագործակցային ուսուցման տարրերը

- դրական փոխկապվածության ապահովում.
- դեմ առ դեմ փոխազդեցություն.
- անհատական հաշվետվություն և պատասխանատվություն.
- միջանձնային կամ փոքր խմբերով աշխատանքի հմտություններ.
- խմբային գործընթացի մշակում.
- փոխներգործուն կամ ինտերակտիվ առաջադրանքի կատարում:
- Համագործակցային տեխնոլոգիայում կիրառվող մեթոդները և հնարները
- Թիմային առաջադիմություն
- Խճանկար
- Պատկերասրահում
- Խմբային հետազոտություն

Համագործակցային ուսումը կարելի է իրականացնել նաև հետևյալ թեմայի դասավանդման ընթացքում, ներգրավելով դասարանի բոլոր աշակերտներին:

Դասի պլան

Դասարան՝ 3-րդ

Դասի տիպը՝ ամրակայման դաս, համագործակցային ուսուցում

Դասի թեման՝ ***«Հայկը և Բելը»:*** Գոյականի ձևափոխությունները խոսքում Դասի նպատակները՝ Կարդալու կարողությունների զարգացում, խմբային աշխատանքի կատարում

Դերային խաղ՝ Ամրակայել երկխոսությունները դերերով կարդալու կարողությունները:

Զարգացնել նկարագրական խոսք կառուցելու կարողությունները՝ բնագրից ընտրելով և կարդալով այն բառերն ու արտահայտությունները, որոնցով հեղինակը նկարագրում կամ բնութագրում է հերոսներին:

Լեզվական կարողություններ՝ Կսովորեն նախադասությունների մեջ տեղադրել գոյականը՝ համապատասխան ձևափոխություններով: Կամրապնդեն հականիշ բառերի մասին ունեցած գիտելիքները: Այս մեթոդի կիրառման հիմնական քայլերն են՝

ա) առաջադրանքի սահմանումը,

բ) տեղեկությունների որոնման տարատեսակ ռազմավարությունները,

գ) տվյալներ և տեղեկություններ ստանալու մատչելիությունը (որտեղ),

դ) տեղեկությունների օգտագործումը և խնդիրների լուծումը,

ե) սինթեզը

Ցուցադրական նյութեր՝ «Հոմանիշներ-հականիշներ» ցուցապաստառ, քարտային առաջադրանքներ, սահիկահանդես, համակարգիչ, հերոսների նկարներով պաստառ:

Դասի ընթացքը՝ Խթանման փուլ՝ կազմակերպչական պահ (այբուբենի արտասանություն և տնային հանձնարարության պարզաբանում): Մտագրոհի մեթոդով աշակերտները կներկայացնեն, թե ովքե՛ր են հերոս համարվում և ովքե՛ր են հայրենիքի մի զարկը:

Արևի շողերին կլրացնեն Հայկ Նահապետ, Սասունցի Դավիթ, Զորավար Անդրանիկ, Մեսրոպ Մաշտոց, Մխիթար Հերացի, Կոմիտաս, Գարեգին Նժդեհ, Վիկտոր Համբարձումյան և այլն:

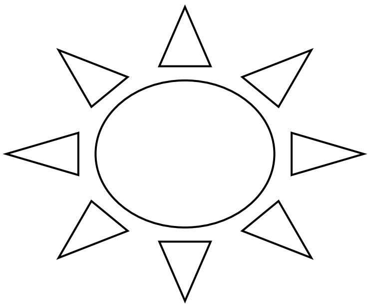

Իմաստի ընկալման փուլ՝ կկարդան «Հայկը և Բելը» բնագիրը նախ միմյանց շարունակելով, ապա՝ ընտրովի և դերերով:

Ընտրովի ընթերցանության համար նախատեսված հարցեր.

1. Ո՞վ էր Հայկը և ինչու՞ հեռացավ Բելից:

2. Ո՞վ էր Բելը և ինչու՞ հարձակվեց հայկի երկրի վրա:

3. Կարդալ Հայկին և Բելին բնութագրող տողերը:

4. Կարդալ Հայկի և Բելի կռիվը նկարագրող հատվածը:

Համագործակցային ուսուցման կարևորագույն մաս է կազմում համագործակցային քննարկումը: Համագործակցային քննարկումը աշակերտների հաղորդակցման և ճարտասանական կարողությունները զարգացնելու լավ եղանակ է: Քննարկման

ընթացքում բոլոր մասնակիցները հնարավորություն ունեն խոսելու (պայմանով, որ սահմանված կանոնները պահպանվում են):

1. Բնագրից դուրս գրել անձ ցույց տվող 5 գոյական և գործածել նախադասություններում:

2. Բնագրից դուրս գրել հոգնակի թվով գործածված գոյականները և դարձնել եզակի:

3. Բնագրից դուրս գրել հականիշ բառազույգերը:

Կարևոր է նաև աղյուսակների և դիագրամների կառուցումը, լրացումը:

Այս T-աձև աղյուսակով աշակերտները կբնութագրեն Հայկին և Բելին: Խմբի մի մասը կներկայացնի Բելին իսկ մյուսը Բելին:

Հայկ	Բել
քաջ	հսկա
հսկա	վախկոտ
կորովաձիգ	բռնակալ
հպարտ	գոռոզ
համարձակ	ամբարտավան
հայրենասեր	մեծամիտ
ազնիվ	դաժան
ուժեղ	ինքնահավան

Ստեղծագործական աշխատանք՝ Կհամեմատեն «Հայկի և Բելի մենամարտը» «Սասունցի Դավթի և Մսրա Մելիքի մենամարտի»

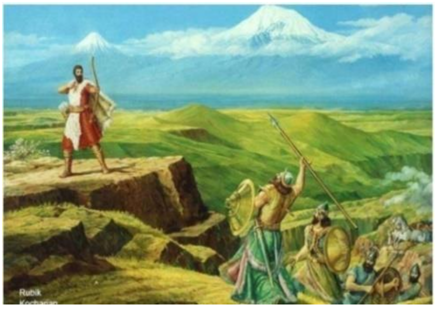

հետ։

Կշռադատման փուլ՝ Անդրադարձ կատարել դասանյութին, ամփոփել հարցերի միջոցով և «Քառաբաժան» մեթոդով։

Ի՞նչ տեսա։	Ի՞նչ լսեցի։
Ի՞նչ զգացի։	Ի՞նչ սովորեցի և իմացա։

Գնահատել՝ պատճառաբանելով՝ ըստ կատարած աշխատանքների։

2.2 Հետազոտության արդյունքների մշակում և վերլուծություն

Բացի գիտելիք փոխանցելուց, այս եղանակը նպատակ է հետապնդում զարգացնել աշակերտի՝ խնդիրներ լուծելու և համագործակցելու կարողությունները։ Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսման դեպքում աշակերտը պետք է ինքնուրույն

հետազոտություն իրականացնի, կարողանա ըմբռնել խնդրի էությունը: Դերախաղը ևս համարվում է ուսուցման եղանակ: Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքն անձնավորելու փորձ է: Որպես հիմնական հասկացություններ հանդես են գալիս դերը և նույնացումը: Դա նշանակում է, որ աշակերտները դեր են խաղում՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Կախված առաջադրանքից՝ նրանք կարող են մարմնավորել հենց իրենց՝ որոշակի իրավիճակում, կամ էլ որոշակի բնութագիր ունեցող: Բայց նույնիսկ վերջին դեպքում աշակերտի անձը փոխազդեցության մեջ է մտնում իր կողմից մարմնավորվող կերպարի հետ: Ահա թե ինչպես, իդեալական դեպքում, նրանք կարող են հասկանալ խնդիրը սեփական փորձառության միջոցով:

Դերախաղի, ինչպես նաև գործնական աշխատանքի վրա հիմնված մեթոդի դեպքում հարց է ծագում՝ արդյոք այն պետք է նախորդի, թե՞ հաջորդի ուսուցչի կողմից նոր թեմայի ներկայացմանը: Համաձայն ավանդական տեսակետի, դերախաղը խաղ է, որը պետք է անցկացնել միայն լուրջ աշխատանքն ավարտելուց հետո. ավելին, անհնար է որևէ բան ներկայացնել, երբ աշակերտները դեռևս չեն յուրացրել տվյալ նյութի փաստերը: Հաճախ աշակերտների համար դերախաղը դառնում է անհետաքրքիր, երբ արդեն հայտնի է, թե նրանք ինչպես պետք է գործեն: Մինչդեռ, եթե աշակերտները որոշակի իրավիճակ են ներկայացնում, նրանք կարող են իրենց անձնական փորձը համադրել ներկայացվող գիտելիքին հաջորդիվ: Այսպես մեր ներկայացրած դասի պլանով աշակերտները ներկայացնում են թեման: Ընտրվում են պատահականության գկզբունքով երկու աշակերտ որոնցից մեկը կատարում է Հյակի իսկ մյուսը Բելի դերը: Այսպես նաև զարգանում է նրանց խոսքի կարողունակությունը, և լսարանին վստահ ներկայանալու կարողությունը: Աշակերտները սովորում են խմբի անդամների հետ համագործակցությամբ՝ լուծումներ գտնելով իրական կյանքից վերցված խնդիրների համար: Միաժամանակ նրանք սովորում են, թե ինչպես առավելագույնս արդյունավետ համակարգեն իրենց ուսման գործընթացը: Այս մեթոդի հիմնական

իմաստն այն է, որ աշակերտի կարողությունները օգտագործվում են ոչ թե պատրաստի գիտելիք տրամադրելու, այլ գիտելիք քաղելու նպատակով: Այն դասարաններում, որտեղ աշակերտներն այս մեթոդն են կիրառում, նրանք հասկանում են, թե ինչպես է ուսումը դառնում գիտելիքի որոնման գործընթաց:

Համագործակցային ուսուցումը իրականացնելիս կարևոր է առաջնորդվել Կագանի մեթոդներով: Այս գիրքը համագործակցային ուսուցման եղանակների ամենալիարժեք և ամենաարդի ժողովածուն է: Այն չի առնչվում որևէ այլ մեթոդի. դրանում ներկայացված մեթոդը հայտնի է որպես Կագանի մեթոդ: Այն մեթոդներից կազմված ժողովածու է, որոնք տեսակավորված են հիմնականում ըստ աշակերտների կարողությունների: Կագանի մեթոդի հիմքում դրված է համագործակցության գաղափարը, և այդ մեթոդով փորձ է կատարվում հաշվի առնել անհատական յուրահատկությունները: Կագանի մեթոդով տվյալ առարկայի նպատակն է հանդիսանում դասավանդվող նյութի հիման վրա ճանաչողական հմտությունների զարգացումը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հետազոտական աշխատանքի ավարտին հանգել ենք հետևյալ եզրակացություններին`

1. Համագործակցային ուսուցման ընթացքում խմբի յուրաքանչյուր անդամ կամ ամբողջ դասարանն ակտիվորեն ներգրավվում են ուսուցման մեջ, իսկ նոր գիտելիքը մշակվում ու յուրացվում է հենց աշակերտի միջոցով: Համագործակցային ուսուցման ընթացքում կարևորվում է ոչ միայն ակադեմիական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերումը, այլև խմբային գործընթացի մշակմամբ հմուտ համագործակցողներ և գիտելիքների ակտիվ կիրառողներ ձևավորելը:

Համագործակցությունն ստեղծում է ինքնաճանաչման ավելի բարձր մակարդակ, քան կարող են ապահովել մրցակցային կամ անհատական ուսուցման եղանակները:

2. Համագործակցային իրավիճակներում անհատները միտված են փոխներգործելու, նպաստելու միմյանց հաջողությանը, ձևավորելու հետաքրքրությունների լայն շրջանակ և կազմելու միմյանց կարողությունների մասին իրական պատկերացումներ, հետևաբար տալիս են ճշմարիտ հետադարձ կապ: Աշխարհը փոխվում է արագընթաց տեմպերով և անկանխատեսելիորեն: Տեղեկատվությունն ու գիտելիքները ձևավորում են մեր աշխարհայացքը: Հասարակական բոլոր փոփոխությունները անդրադառնում են նաև կրթական համակարգին: Հայաստանում, ինչպես և ամբողջ աշխարհում ակնհայտ է, որ մարդիկ կարիք ունեն աշխատելու խմբերով:
3. Համագործակցության վրա հիմնված ուսուցումը խմբային ուսուցման ամենաբարձր մակարդակն է: Խմբերի ձևավորման այս եղանակի դեպքում խմբի անդամները մեծապես ապավինում են միմյանց, ուստի զուտ առարկային առնչվող նյութեր յուրացնելուց բացի նրանք ձեռք են բերում նաև շփման հմտություններ: Ուսուցիչն աշակերտներից չի պահանջում նման հմտություններ ունենալ. փոխարենը, նա նպաստում է դրանց զարգացմանը՝ կիրառելով համագործակցություն ապահովող տարատեսակ մեթոդներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ափոյան Ա. Է., 2014, *Համագործակցային ուսուցումը տարրական դասարաններում*, Գիտական տեղեկագիր, (№ 1), էջ 336-345:

2. Դավթյան Ս. (2017) Կրտսեր դպրոցականի բառապաշարի հարստացման իմ փորձից, *Վանաձորի պետական համալսարանի գիտական տեղեկագիր, Երևան - Պրակ Ա, 2017,* էջ 300-304:
3. Խաչատրյան, Ս.Գ., (2006) Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը, Գյումրի, էջ 18:
4. Հովհաննիսյան Ա, (2006) Համագործակցային ուսուցում, Երևան, «Անտարես»:
5. Տեր-Գրիգորյան, Ա. Ե. (1980), Հայոց լեզվի մեթոդիկա, Երևան, Լույս:
6. Spencer, K. (2006), Cooperative Learning. Denmark, Kagan Publishing: